

การวิเคราะห์ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพในการวินิจฉัยการพยาบาล

นางสาว ลัทธา เชียงเห็น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-122-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012608

i 10298290

AN ANALYSIS OF PROFESSIONAL NURSES' ABILITY IN
MAKING NURSING DIAGNOSIS

Miss Ladda Shaenghen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพในการ
วินิจฉัยการพยาบาล

โดย

นางสาว ลลิตา เข้มแข็ง

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รัชศาสตร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศิเรก ศรีสุข)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพในการวินิจฉัย
 การพยาบาล
 ชื่อนิสิต   นางสาว ลักดา เชียงเห็น
 อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ทวงรัตน์ บุญญาบุรุษ
 ภาควิชา   พยาบาลศึกษา
 ปีการศึกษา   2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบ การวินิจฉัยการพยาบาล เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบ การวินิจฉัยการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มี วุฒิการศึกษาต่างกัน และของพยาบาลวิชาชีพที่เคยและไม่เคยรับการอบรม เรื่อง การใช้กระบวนการพยาบาล วิเคราะห์แบบการคิดในการวินิจฉัยการพยาบาล และ ศึกษาความสามารถในการกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ตัวอย่างประชากรในการวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานให้การพยาบาลแก่ ผู้ป่วยโดยตรง แผนกอายุรกรรม โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 265 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการวินิจฉัย การพยาบาล ซึ่งได้ผ่านการปรับปรุงใหม่มีความตรงตามเนื้อเรื่อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทางการพยาบาลอายุรกรรม หากความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรที่ 12 ของ แอนกอฟท์ และได้หาความเที่ยงของการตรวจให้คะแนน โดยใช้สูตร การหา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของ ทูกี (บี) Tukey (b) Method ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาล ระดับปานกลาง และเป็นส่วนน้อยมีความสามารถ ระดับสูง

2. พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์มากกว่า 3-6 ปี มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลสูงสุด และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์มากกว่า 1-3 ปี และที่มีประสบการณ์มากกว่า 3-6 ปี มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลสูงกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ 1 ปี และต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. พยาบาลวิชาชีพที่เคยและไม่เคยรับการอบรมเรื่องการใช้กระบวนการพยาบาล มีความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลไม่แตกต่างกัน

5. พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ใช้การคิดแบบไม่มีหลักการในการวินิจฉัยการพยาบาล และส่วนน้อยใช้การคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ

6. โดยเฉลี่ย พยาบาลวิชาชีพหระบูรณะเกินปฏิบัติการตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพได้ 2.35 ใน 9 ข้อ

7. โดยเฉลี่ย พยาบาลวิชาชีพเขียนข้อวินิจฉัยการพยาบาลที่สมบูรณ์ได้ 0.67 ใน 9 ข้อ

Thesis Title   An Analysis of Professional Nurses' Ability
                          in Making Nursing Diagnosis
Name   Miss Ladda Shaenghen
Thesis Advisor   Associate Professor Puangrat Boonyanurak, Ed.D.
Department   Nursing Education
Academic Year   1986

ABSTRACT

The purposes of this research were to analyze the competency in using cues for making nursing diagnosis of the professional nurse; to compare this competency at differences experience, educational degree and training on the utilization of nursing process; to analyze thinking styles in making nursing diagnosis; and to study the professional nurses' ability in formulation of nursing diagnosis. The research samples consisted of 265 professional nurses working in medical units, selected by simple random sampling from the population in the governing hospitals in Bangkok metropolis. The research instrument was the simulated patient management problem construct. The instrument were reviewed by the panel of experts for content validity testing Angoff formula twelve was used to compute internal reliability of the first section and of the second section was tested for reliability by using Pearson's moment Correlation Coefficient. The percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and Tukey (b)'Method were the statistical procedures used for data analysis.

On the basis of data analysis, the following results were found.

1. Most professional nurses showed the middle level of competency in using cues for making nursing diagnosis and only few of them demonstrated highest level of this competency.

2. There was statistically significant difference at the .05 level between the means of competency in using cues for making nursing diagnosis of the professional nurses who had different experience. When comparing between each two groups, the professional nurses who had experiences more than 3 years to 6 years showed the highest competency in using cues for making nursing diagnosis, and the means of those who had more than one year to 3 years and more than 3 years to 6 years experience were statistically higher than the means of those who had 0-1 year experience at the .05 level.

3. There was not statistically significant difference between the means of competency in using cues for making nursing diagnosis of the professional nurses who had different educational background.

4. There was not statistically significant difference between the means of competency in using cues for making nursing diagnosis of the professional nurses who had been trained for utilization of nursing process and those who had not.

5. Most professional nurses used random thinking style in making nursing diagnosis and only few of them showed thorough and discriminating thinking style.

6. Professional nurses had been able to list with the mean of 2.35 health problems out of 9.

7. Professional nurses had been able to write complete statement in nursing diagnosis with the mean of 0.67 statement out of 9.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์
ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อคิด
คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มแรก
ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา
ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ทิเรก ศรีสุโข ที่กรุณา
ชี้แนะแนวทางซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยจน
ลุล่วงไปได้

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาให้
คำแนะนำเพื่อการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งผู้อำนวยการ
โรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล และขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพแผนกอายุรกรรม ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์
ตอบแบบทดสอบเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณทองดี แยมสรวล ที่ให้ความช่วยเหลือใน
การประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ที่เป็นแรงใจ
ให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ศกกา เชียงเห็น

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ท

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ปัญหาในการวิจัย	8
สมมุติฐานในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	13
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและตัวอย่างประชากร	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การหาความเที่ยงของแบบทดสอบความสามารถใน	
การวินิจฉัยการพยาบาล	43
การรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	73
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก. การหาความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ...	100
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	103
แบบทดสอบความสามารถในการวินิจฉัยการพยาบาล.	104
แบบการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความสามารถ	
ในการวินิจฉัยการพยาบาล	123
สถานการณ์จำลองปัญหาของผู้ป่วยที่ใช้เป็นเนื้อหา	
ในการสร้างแบบทดสอบ	127
ภาคผนวก ค. รายงานผู้ช่วยพัฒนาสถานการณ์จำลองปัญหาของ	
ผู้ป่วยชั้นต้น	141
รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	142
ประวัติผู้เขียน	143

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	ประชากร และตัวอย่างประชากรพหุขนาด แผนก อายุรกรรมจำแนกตามโรงพยาบาล	37
2	การปรับแบบทดสอบความสามารถในการวินิจฉัย การพยาบาล ตอนที่ 1 การเลือกกิจกรรมการ รวบรวมข้อมูล ประกอบการวินิจฉัยการพยาบาล ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	42
3	ตัวอย่างประชากร จำแนกตามคุณลักษณะ	53
4	ตัวอย่างประชากร จำแนกตามคุณลักษณะและระดับ ความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการ วินิจฉัยการพยาบาล	56
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัย การพยาบาลของตัวอย่างประชากร จำแนกตาม ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	57
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างชั้นีความ สามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาล ของตัวอย่างประชากร จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงาน	58
7	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยชั้นีความ สามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาล ของตัวอย่างประชากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน ต่างกัน	58

ตารางที่

8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าดัชนีความคล่องใน
การใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลของตัวอย่าง
ประชากร จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน 59

9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดัชนีความคล่อง
ในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลของ
ตัวอย่างประชากรที่ไม่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน ... 60

10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าดัชนีประสิทธิภาพ
ในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลของ
ตัวอย่างประชากร จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน . 61

11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดัชนีประสิทธิภาพ
ในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัยการพยาบาลของ
ตัวอย่างประชากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน ... 62

12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ
คะแนนความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัย
การพยาบาลของตัวอย่างประชากร จำแนกตาม
วุฒิการศึกษา 63

13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ
คะแนนความสามารถในการใช้ข้อมูลประกอบการวินิจฉัย
การพยาบาลของตัวอย่างประชากร จำแนกตามการอบรม
เรื่องการใช้กระบวนการพยาบาล 64

14 ตัวอย่างประชากร จำแนกตามคุณลักษณะและแบบการคิด
ในการวินิจฉัยการพยาบาล 65

ตารางที่

15	คำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการระบุ ประเด็นปฏิบัติการตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพของตัวอย่าง ประชากร จำแนกตามคุณลักษณะ	68
16	คำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน การเขียนขอวินิจฉัยการพยาบาล จำแนกตามคุณลักษณะ ของตัวอย่างประชากร	71

สารบัญแนบภูมิ

แนบภูมิที่		หน้า
1	กระบวนการวินิจฉัยการพยายามของมิทเชลล์	22
2	กระบวนการวินิจฉัยการพยายามของ พวงรัตน์ บุญญาภิรักษ์ ..	24
3	กระบวนการวินิจฉัยการพยายามของ คาร์เนวาดี	25
4	คะแนนการทอมแบบทดสอบความสามารถในการวินิจฉัยการ- พยายามของตัวอย่างประชากร	54
5	คะแนนการระบุประเด็นปฏิบัติการตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพ ของตัวอย่างประชากร	67
6	คะแนนการเขียนข้อวินิจฉัยการพยายามของตัวอย่างประชากร .	70